מרוייהו בפנויה קמסהדי. לדברי שניהם עד עכשיו בחזקת פנויה

היתה [קודם שנתקדשה]: איפוך. ברישא תני אם ניסת תלא וסיפא

אם ניסת לא תלא: דמגרשי בלנעא. ואפילו הכי לכתחלה לא תנשא

משום לזות שפתים: ארישא. אם משניסת באו עדים שהיתה אשת

עא א מיי׳ פ״ט מהל׳

אישות הלכה לא טוש"ע אה"ע סימן מו

סעיף ג: עב ב מיי׳ שם הלכה ל

מוש"ע שם סעיף א:

עג ג מיי׳ פי״ב מהל׳

גירושין הלכה ח טוש"ע שם סימן קנב

סעיף ד: סעיף ד: עד ד מיי׳ שם הלכה א

עה ה מיי׳ שם הלכה ד

סעיף ב: עו ג מיי פי״ח מהלי איסורי ביאה הלכ' כב

נוש"ע שם קי׳ ז קעיף ו:

טור שו"ע שם סעי' ז:

עה ח ט מיי׳ שם טור

תוספות רי"ד (המשך)

ואחד אומר לא וחורשה.

תרוייהו בא"א קמסהדי. דמשמע שלא הוחזקה

דאיהי נמי אמרה א"א

הייתי וגרושה אני ומ"מו

[שאומרים] שא"א היתה

אינה נאמנת. ועוד שהעד

נתגרשת. והלכך אם נשאת

תצא אבל בודאי אם

נשאת תחלה על פיה

כשאמרה א"א הייתי וגרושה אני ואח"כ בא

נתגרשה לא תצא. שאין

דבר שבערוה פחות מב׳.

וכי היכי דבגירושין לא

מתוקמא אלא באשה הבאה ממדה"י שאין לה

אלא בבאה ממדה"י שלא הוחזקה מה היא. והלשון

בפנויה מסהדי. דמשמע

שלא הוחזקה פנויה אלא

על פיהן. אבל אשה העומדת לפנינו בחזקת

. פנויה. ובא ע"א ואמר

נתקדשה בפני פ' ופ' והלכו להן למדינת הים.

אע"פ שאין עד אחר שיכחישנו. אינו נאמן

. לאוסרה עד שיבואו שנים

כדרכא דאמר אין דבר שבערוה פחות מב'. ולכתחלה לא תנשא. ר"א

אמר לעולם תרי ותרי

ואיפוך פי׳ המורה ברישא תני תצא. ובסיפא תני לא

חצא. ר׳ אומרים ראיווה

לא ראינוה שנתקדשה ה״ז

לא תנשא. פשיטא לא

דדיירו בחצר א'. מ"ד אי

איתא דקדיש קלא אית

אינשי דמקדשי בצנעא.

י ואי קשה טעמא דאמר׳

ראינוה אינה ראיה אכל אי

אמרי (בעיקר) ובבירורן

האשה או המקדש הי׳

. עמנו במקום פ' שמעידים עדות ברורה. ה"נ דאם נשאת לא תצא ל). ואמאי

לא תצא. תרי ותרי נינהו והבא עלי׳ באשם תלוי

. חזקה מה היא

מוציאין אשה

טור שו"ע שם סעיף

טוש"ע שם סימן יו

קג:], ג) [לקמן כד.], ד) [לקמן כד: נא: קדושין

יב: ב"ק קיד:], ד) [תוס' פ"ב], ו) קדושין יב: פ"ב], ו) קדושין יב: ב"ב קלה, ו) [לכתחלה דפריך טעמא דליכא עדים

איכא עדים מתסרא פריך אי מתסרא לה. ת"י עה"ג],

איתסרו דהא אינהו

עה"ג], **ח**) [וי"ל דמחמת השבאים

אתו בתר דשרינהו אבל הכא מחמת שבא הקול מקמי שריותא דידהו איכא

למסרינהו וה"פ טעמא דלא

לכתחלה.

מסורת הש"ם

בישר שנא רישא ומאי שנא סיפא. ואס מאמר שנא ושנא דרישה אית לן לאוקמה בחזקת פנויה וסיפא בחזקת אשת איש ויש לומר דברישא אע"ג דאית לן לאוקמה בחזקת פנויה מ"מ תרי ותרי ספיהא דרבנן היא כדמוכח בפרק ד' אחין (יבמות דף לא. ושם) והוה

לן למימר תלא מדרבנן וי"מ כיון דלא מפליג בין באו עדים עד שלא ניסת לבאו עדים משניסת ש"מ דלאו רבי מנחם בר יוסי היא אלא רבנן א"כ סיפא נמי אמאי תנא הא שמעינן להו דאמרי לא תלא:

תרוייהו בפנויה קמסהדי. לא

הוה לריך להא דאפי׳ ליכא אלא ההוא דאמר נתקדשה לא תלא דאין דבר שבערוה פחות משנים אבל תימה אמאי לא תנשא לכתחלה דהוה לן לאוקמה אחזקה וי"ל כגון שאנו יודעים שזרק לה קדושין ומספקא לן אי קרוב לו או קרוב לה והני ב׳ סהדי חד אמר קרוב לו וחד אמר קרוב לה דכיון דודאי זרק לה הקדושין לית לן למימר אוקמה אחזקה להתירה לכתחילה אי נמי כגון שהיו נרות דולקות ומטות מולעות שהיה עומד להדש כדחמר בסוף המגרש (גיטיו פט.) ועד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה באותה שעה: באן דמתני לה ארישא כל שכן אסיפא. וא"ת מנא ליה דלמא אסיפא לא מצי קאי דאפי׳ באו עדים ואחר כך נשאת לא מצא ולמאי דמפרש בסמוך לא ניסת ניסת ממש אמי שפיר: אית ליה דרב המנונא. אע"ג °דרב המנונא איירי בפניו מ"מ לענין ניסת ואח"כ באו עדים מהני שלח בפניו: לא תצא מהיתרה

הראשון. פירוש ותנשה ולכתחלהן

דלא שייך לזות שפתים כלל אבל אין

לפרש כי ההיא דיבמות דלא תלא

מהיתרה הראשון לענין דאם נשאת

לא חלא אבל לכתחלה לא תישא

כדמשמע גבי בנתיה דמר שמואל בסמוך שהתירן יי לכתחילה: באן עדים לא תצא. פירוש לה תלא מהיתרה הראשון: עד האידנא מאן נמרינהו. פי׳ דכבר נחסרו: והא איבא עדים במדינת הים. אין לפרש דלמא איכא עדים במדינת הים דאם כן תיקשי ליה נמי אמתניתין דקתני נשביתי וטהורה אני נאמנת ואמאי דלמא איכא עדים אלא הכי פירושה הא יצא קול דאיכא עדים במדינת הים שיודעים שנשבית ומיהו קשה לרשב"ח דהיכי סלקא דעתיה השתא דעדים היינו עדי שבויה דח"כ מה הוה לריך למימר הא איכא עדים במדינת הים הוה ליה למימר הא איכא עדים קמן דהא איכא שבויינהויו : עדי שומאה איתמר. והא איכא עלים במדינת הים דפריך לעיל פירוש והא יצא קול דאיכא התם עדי טומאה כדפירשתי הקשה ר"ת בפרק קמא

קאי. ואי אמרת דר"א שתי . מסבר דאפילו בתרי ותרי אמרי׳ אוקי אתתא אחזקתה. א״כ מה צורך לאפוכי במאי דתניא מפרשא שפיר גבי נתקדשה לא תצא דאוקמי׳ לה אחזקה קמייתא ופנויה הות וגבי נתגרשה תצא דמוקמינן לה אחזקתה דא"א הות. ומדלא אוקמוה הכי ש"מ דלא אמרינן תרי וחרי אוקמה אחזקתה. משום דהוי ספק תורה והבא עליה באשם תלוי קאי. תשובה. אילו העידו עדות ברורה. כגון שאמרו אנו היינו כל היום עמכם באותו חצר ולא נתפרדנו מהם כלל ולא יתכן שנתקדשה באותו היום שאילו כך גם אנחנו היינו רואים המעשה. אלא שקר אתם מעידים. אין לומר בכאן תרי ותרי נינהו. שזאת היא

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי תרגמה בעד אחד "עד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה תרוייהו בפנויה קמסהדי והאי דקאמר נתקדשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים סיפא עָד אחד אומר נתגרשה ועד אחד אומר לא נתגרשה תרוייהו באשת איש קמסהדי והאי דקאמר נתגרשה הוה ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים יורב אשי אמר לעולם תרי ותרי ואיפוך ישנים אומרים ראינוה שנתקדשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתקדשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא פשיטא יולא ראינוה אינה ראיה לא צריכא דדיירי בחצר אחד מהו דתימא אם איתא דנתקדשה קלא אית לה למילתא קא משמע לן דעבדי אינשי דמקדשי בצנעא סיפא בשנים אומרים ראינוה שנתגרשה ושנים אומרים לא ראינוה שנתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא מאי קמ"ל אע"ג דדיירי בחצר אחד היינו הך מהו דתימא גבי קדושין הוא דעבידי אינשי דמקדשי בצָנעא אבל גבי גירִושין אם אִיתא דאיגרשא השתח קלא אית לה למילתא קמ"ל דעבידי אינשי דמקדשי ודמגרשי בצנעא: ואם משנשאת באו עדים לא תצא כו': רבי אושעיא םתני לה ארישא רבה בר אבין מתני לה י הא [לא] אמו קודם נשואין: אסיפא מאן דמתני לה ארישא כ"ש אסיפא מתני׳

יאבל ארישא לא לימא בדרב המנונא קמיפלגי דמאן דמתני לה ארישא אית ליה דרב המנונא ומאן דמתני לה אסיפא לית ליה דרב המנונא לא דכולי עלמא אית להו דרב המנונא והכא בהא קמיפלגי דמר סבר כי איתמר דרב המנונא בפניו האבל שלא בפניו מעיזה ומר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיזה: ואם משנשאת באו עדים וכו': אמר אכוה דשמואל לא נשאת נשאת ממש אלא יכיון שהתירוה לינשא אע"פ שלא נשאת והא לא תצא קתני לא תצא מהתירה הראשון יית"ר אמרה ינשביתי ומהורה אני ויש לי עדים שמהורה אני אין אומרים נמתין עד שיכאו עדים אלא מתירין אותה מיד התירוה לינשא ואחר כך באו עדים ואמרו לא ידענו הרי זו לא תצא "ואם באו עדי מומאה אפי' יש לה כמה בנים תצא הגי שבוייתא דאתיין לנהרדעא אותיב אבוה דשמואל נמורי בהדייהו א"ל שמואל ועד האידנא מאן נמרינהו א"ל אילו בנתך הווין מי הוית מזלזל בהו כולי האי הואי יַכשנגה שיוצא מלפני השלים ואישתביין בנתיה דמר שמואל ואסקינהו לארעא דישראל אוקמן לשבויינהו מאבראי ועיילי לבי מדרשא דר' חנינא הא אמרה נשביתי ומהורה אני והא אמרה נשביתי ומהורה אני ∘שרינהו סוף עול אתו שבויינהו אמר רבי חנינא בנן דמוריין אינון איגלאי מילתא הוף עול אתו שמואל הווין אמר ליה רבי חנינא לרב שמן בר אבא פוק איטפל בקרובותיך אמר ליה לרבי חנינא והאיכא עדים במדינת הים השתא מיהת ליתנהו קמן עדים בצד יאסתן ותאסר מעמא דלא אתו עדים הא אתו עדים מיתםרא והאמר אבוה דשמואל כיון שהתירוה לינשא אף על פי שלא נשאת אמר רב אשי עדי מומאה איתמר: מתני'

ידבשבויה הקילו ומאן דמתני לה אסיפא

דקידושין (דף יב) גבי ההוא גברא דקדיש באבנא דכוחלא ויחיב רב חסדא וקא משער אי אית בה שוה פרוטה אי לא ומסיק לאו היינו

דר' חנינא דאמר עדים בצד אסתן ותאסר וקאמר אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא אם הקילו בשבויה נקל באשת איש והשתא

למאי דמסיק דעדי טומאה איתמר מה לי עדי שבויה מה לי עדי אשת איש שי ורש"י פירש שם אם הקילו בשבויה דאיסור לאו וקשה

לרבינו תם דבשבויה נמי איכא איסור סקילה אם נשאת לכהן שישמש בנה על גבי מזבח בשבת ומיהו אית ספרים דגרסי התם אם הקילו בשבויה דמנוולה נפשה באפי שבויה כו' פירוש ולא שכיח כולי האי שנטמאה נקל באשת איש דשכיח דידעי אם אית בה שוה פרוטה ובלאו הך גירסא איכא למימר דלא שכיח שיהו עדי טומאה אבל עדים שידעו ששוה פרוטה שכיח":

איש והיא ניסת על פי עלמה שאמרה נרושה אני: אסיפא. אנשביתי וטהורה אני והתירוה לינשא ואח"כ באו עדים שנשבית: נשבויה הקילו. דחששה בעלמא הוא דאיכא שמא נבעלה לעובד כוכבים ונפסלה לכהונה: דרב המנונא. דאמר האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת הלכך הא דאמרה גרושה אני מהימנא: ויש לי עדים. שהיו עמי תמיד שלה נתייחדתי עם עובד כוכבים: ואח"ל באו עדים. שנשבית דהשתא לאו הפה שאסר הוא אפי׳ הכי לא תנא: אפי׳ יש לה כמה בנים. מן הכהן הזה שנשחה: דחמיין לנהרדעא. להפדותן: אוקמינהו לשבויינהו חברחי. שלח יבוחו לפני ב"ד ולא ידעו ב"ד שהן שבויות אלא ע"פ עלמן ויתירוס: בנן דמוריין אינון. בנות אדם גדול ובעל הוראה הוא שידעו לעשות כן: לרב שמן. כהן היה: איטפל בקרובותיך. שח אחת מהן שהן קרובותיך: והא איכא סהדי במדינת הים. שראו שנשבו ודלמא אתו לקמן למחר וליומא אוחרן לאחר שתנשא: מיהא לא איתנהו. קודם נישואין ומשום דלמא אתו לא אסרינן לה השתח: עדים בלד חסתן. בלד לפון. [מלפון זהב יאתה (איוב לו) מתרגם מדאיסתנא]: ותאסר. בתמיה

אתו עדים הא אתו עדים מיתסרו כיון שנתגלה הקול שיש נודים חלפני ההיחר עדים מנפני ההימו. עה"ג], **ט**) [לפנינו מש"י לא נמצא ועי" מומ׳ שם ד״ה אם החלנו וכו׳ כתבו דבר זה בשם יש מפרשים], י) [ולמאי דס"ד מעיקרא דעדי שבויה ניחא לפיקות לעדי שבוים לכות דהוי ספק ספיקא ספק אם נשבית אם לאו ואת"ל נשבית ספק לא נטמאת ובאשת איש ליכא אלא חדא ספיקא. ת"י עה"גז, תורה אור השלם 1. יַשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת השמש כשגגה שיצא מִלְפְנֵי הַשַּׁלִיט: קהלת י ה גליון הש"ם

נמ' שרינהו סוף עול אתו ע"ל תד"ה רב מרי. שבת ע"ל תד"ה רב מרי. שבת קנד ע"ל תד"ה ואמרי לה: תום' ד"ה אית ליה. אע"ג דרב המנונא איירי בפניו. עיין יבמות קטז ע"ב תד"ה באותה שעה:

מוסף רש"י

הקילו. . דבשבויה דספיקא בעלמא הוא שרינהו. כ׳ חנינא להנשא לכהנים ורווור״ח ב״ב קלה.). עדים בצד אסתן. לוח לפונית וחין . באים ומעידים. ותיאסר.

תוספות רי"ד

ותרי . דאורייתא לא אזלינן בתר חזקה אלא הבא עליה באשם תלוי קאי אמר (ר"פ) [אביי] תרגמה בע"א. ע"א אומר נתקדשה תרווייהו בפנויה קמסהדי והאי דאמר נתקדשה הו"ל במקום ב׳. ע״א אומר וחגרשה וע"א אומר לא איש קמסהדי והאי דאמר נתגרשה הו"ל חד ואיז ופי׳ לאו במוחזקת לפנינו . שהיא א"א מיירי. דא"כ מה צורך להכחשת העד שאומר לא נתגרשה בלא הכחשתו נמי אינו נאמן ע״א בגירושין ואפי׳ לאביי דאמר ע"א נאמן באיסורין . ואפילו באשה ה״מ לאסור בפ׳ האומר (קדושין סו ע״ש) דאביי אמר ע״א נאמן בכל

אשה שהתחקה בא"א אין מי שיאמר שיהא ע"א נאמן לומר נתגרשה ולהוציאה מחזקת איא דרוקא במת בעלך האמינו חכמים ע"א משום דמילתא דעבידי לגלויי לא משקרא והיא גופא דייקא ומנסבא. ומתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה מתחלתה אבל בגירושין לא מהימן. עיין בהאשה רבה. ולא מתוקמא אלא באשה הבאה ממדה"י שלא ידענו מי היא ובאים אלה השנים ומעידים עליה כי א"א היתה אלא שא' אומר נתגרשה הבאה ממדה"י שלא ידענו מי היא ובאים אלה השנים ומעידים עליה כי א"א היתה אלא שא' אומר נתגרשה